

Repliker och kommentarer

Replik om fisket

Jag håller med Per M. Wijkman om att en närmare utredning om en "Världsfiskemyndighet" vore både intressant och önskvärd. Vi har inga erfarenheter av något liknande, eftersom förvaltning av naturresurser via internationella organisationer är en okänd företeelse. Beslutsprocesser, fördelningsprinciper och nationernas inflytande kan tänkas utformade på mycket olika sätt, varför detta inte utgör något enhetligt och väldefinierat alternativ. Vi kan dock utgå ifrån att incitamenten att uppnå ett visst resultat till minsta möjliga kostnad skulle bli svaga, kommunikationerna skulle bli långa, det skulle bli nödvändigt att upprätta en ansemlig förvaltnings- och kontrollapparat, och ändå skulle denna organisation sannolikt bli tvungen att delegera en del besluts- och kontrollfunktioner till nationella eller/och regionala myndigheter närmare fältet. Mot denna bakgrund kan jag inte finna annat än att bevisbördan åligger dem som vill hävda att en "Världsfiskemyndighet" skulle reglera fisket på ett mera effektivt sätt än de enskilda kuststaterna eller regionala organisationer baserade på principen om minsta möjliga antal länder som intressenter.

Per Wijkman menar sig presentera två "tungt vägande effektivitetsargument" mot utvidgade fiskegränser. Det lyckas han inte med. Det ena hänför sig till att kuststaten utesluter utländska fiskare från deras tidigare fångstplatser. Detta skulle medföra minskad effektivitet endast om de utestängda fiskemännen kan producera ett givet värde fisk till en lägre kostnad än kuststaternas fiskare. Per Wijkman anför emellertid inga empiriska resultat för att stödja denna sin tes. Själv håller jag motsatsen för trolig; länder som Västtyskland och Storbritannien subventionerar sedan länge sina fiskeflottor,

men jag är beredd att tills vidare enas med Wijkman om att vi inte vet i vilken skål vi skall lägga detta argument. I de fall där kuststatens fiskare är mindre effektiva än de utländska finns det utrymme för de senare att hyra fiskevattnen, och den mest effektiva lösningen kan därför uppstå trots gränsutvidgning. Jag håller med Wijkman om att det finns argument som talar för att utländska fiskare får tillträde till kuststaternas fiskevatten på samma villkor som deras egna fiskare, medan rätten att reglera fiskets totala omfattning och ta upp avgifter från fiskeflottorna blir förbehållen dessa stater.

Det andra effektivitetsargumentet som Wijkman tar upp är att i många fall kommer fiskstimmen att vandra över gränserna, och följaktligen så blir det omöjligt för en enskild stat att hävda äganderätt till dessa. Denna synpunkt har jag redan behandlat i min tidigare artikel (Ekonomisk Debatt nr 5 1974). Maximal utvidgning av gränserna skulle entydigt bestämma det antal länder som skulle behöva enas om utnyttjandet av varje givet bestånd och därmed öka stabiliteten hos de överenskommelser som träffas. I många fall skulle emellertid sådan fiskvandring inte vara av någon praktisk betydelse. Wijkman är oförsämd nog att påstå att torsken kring Island utgör det enda exemplet härpå, trots att jag explicit nämnde Färöarna, Grönland och Kanada. Att så skedde berodde på att jag råkar ha en viss kännedom om den nordatlantiska torsken, men listan kan göras längre, även om det bäst sker i samråd med fiskeribiologisk expertis.

Men huvudinvändningen mot fiskegränsutvidgning är enligt Wijkman själv av fördelningspolitiskt slag, nämligen att "övriga nationer som använt den (all-

männingen) av kuststaten berövas kapitalvärdet av de intäktströmmar som allmänningen ger dem". Vad vi bör se på är kapitalvärdet av den samhällsekonomiska nettointäktströmmen från allmänningen. Utgår vi ifrån ett bioekonomiskt jämviktsläge så består dessa nettointäkter av intramarginella räntor till fiskare och deras kapital. Jag har i min förra artikel påpekat att förlusten av dessa räntor är av övergående karaktär och saknar betydelse på längre sikt, när arbetskraft och kapital omallokeras till andra näringar. Teorin om fritt utnyttjande av allmänningar lär oss ju att räntorna av att utnyttja dessa slösas bort genom överexploatering. Läger vi därtill att konsumenterna i de länder som blir uteslutna från allmänningen kan tänkas vinna på att denna blir mera effektivt utnyttjad — dvs får mer fisk till lägre priser — så går luften ur Wijkmans argument; vi kan med andra ord inte påstå någonting generellt om huruvida det uteslutna landet vinner eller förlorar.

Av Wijkmans replik att döma är han emot att enskilda stater äger och kontrol-

lerar naturresurser. Således citerar han Ivar Rooth som menat det vara "orimligt att texten om oljefyndighet eller en rik mineralfyndighet skall betraktas som det lands tillhörighet inom vars — mer eller mindre godtyckligt uppdragna — gränser det ligger". Jag förstår och respekterar denna åsikt; liknande åsiktsskillnader är vi ju vana vid vad beträffar äganderätt till produktionsmedlen. Vad som däremot är betänkligt är sådana förslag som att fiskstimmen skall vara allmän egendom och profiten av deras utvinning fördelas internationellt, medan enskilda stater och privata bolag tar hand om vinsterna av oljeutvinning, malmbrytning skogsbruk m m. Varför nöjer sig Wijkman med att citera Rooths exempel hämtade från Sahara och Persiska viken när det finns sådana "orimligheter" på nära håll som Norges olja och Sveriges malm? Eller är det så att äganderätten blir ju mera betänklig och gränserna ju mera godtyckliga desto längre man kommer hemifrån?

Fil dr *Rögnvaldur Hannesson*
Lunds universitet